

Alianța Nord-Atlantică la sfârșitul secolului al XX-lea și începutul secolului XXI

The North-Atlantic Alliance at the End of the XXth and Beginning of the XXIst Century

*Costin Scurtu,
Muzeul Militar Constanța*

Abstract

Throughout the years, alliances have assured the freedom and security of all its members, through political and military means, according to the North-Atlantic Treaty and the principles of the United Nations Book.

Key words: *war, treaties, security, freedom*

Erodarea distincțiilor dintre public și privat, dintre militar și civil, dintre intern și extern, aduce în discuție și deosebirea dintre războiul și pacea propriu-zise. Al Doilea Război Mondial a fost un război total, reprezentând o fuziune între război, stat și societate - fuziune care a continuat să caracterizeze societățile totalitariste postbelice.

Războiul Rece a ținut vie ideea de război, în timp ce-l evita realitatea. Menținerea unor armate mari pe picior de bătaie, integrate în alianțe militare, continua cursă a înarmărilor tehnologice și nivelurile de cheltuieli militare cum nu se mai cunoscuseră niciodată în timp de pace ar fi putut să garanteze pacea. În același timp, au avut loc multe războaie în întreaga lume, inclusiv în Europa, soldându-se cu mai multe pierderi de vieți omenești decât al Doilea Război Mondial.

În timpul Războiului Rece (1947-1991), caracterul acestora a fost estompat de predominanța conflictului Est-Vest; au fost concepute ca părți periferice ale conflictului central.

Organizația Tratatului Atlanticului de Nord (NATO/OTAN) este cea mai puternică și mai solidă organizație politico-militară de apărare colectivă din istorie. Dacă în perioada confruntării Est-Vest, atunci când Consiliul de Securitate ONU era paralizat de folosirea dreptului de veto, Alianța a fost responsabilă cvasiexclusivă a menținerii păcii între cele două tabere, în noul context internațional situația s-a schimbat. Problemele privind Europa se discută acum între alți protagoniști și la alte niveluri, dintre care amintim:

Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa, Uniunea Europeană, Uniunea Europei Occidentale, Conferința asupra Stabilității¹.

Istoriografia internațională, dar și cea română, a acordat o atenție deosebită Organizației Tratatului Atlanticului de Nord. Reprezentații din țările membre susțin rolul catalizator în menținerea păcii și securității colective la nivel internațional, concepția organizatorică împotriva amenințării ideologiei comuniste promovată de URSS. În timpul Războiului Rece, istoriografia comunistă a căutat, și propagandistic, să combată existența și rolul NATO², precum și amenințarea care îl reprezenta Alianța pentru „revoluția comunistă mondială”.

Programul Național al României pentru aderarea la NATO a avut ca obiectiv central reformarea sistemului militar, compatibilizarea acestuia cu standardele NATO. Acest proces complex, cu mari implicații, nu se putea realiza fără o susținere legislativă corespunzătoare, fapt ce a impus ca Programul de îndeplinire a reformelor să aibă ca parte componentă un capitol important referitor la legislație.

Erodarea distincțiilor dintre public și privat, dintre militar și civil, dintre intern și extern, aduce în discuție și deosebirea dintre războiul și pacea propriu-zise. Al Doilea Război Mondial a fost un război total, reprezentând o fuziune între război, stat și societate - fuziune care a continuat să caracterizeze societățile totalitariste postbelice.

Războiul Rece a ținut vie ideea de război, în timp ce-l evita realitatea. Menținerea unor armate mari pe picior de bătaie, integrate în alianțe militare, continua cursă a înarmărilor tehnologice și nivelurile de cheltuieli militare cum nu se mai cunoscuseră niciodată în timp de pace ar fi putut să garanteze pacea. În același timp, au avut loc multe războaie în întreaga lume, inclusiv în Europa, soldându-se cu mai multe pierderi de vieți omenești decât al Doilea Război Mondial³.

În timpul Războiului Rece (1947-1991), caracterul acestora a fost estompat de predominanța conflictului Est-Vest; au fost concepute ca părți periferice ale conflictului central.

---

¹ www.nato.int.

² Emblema NATO, a fost adoptată ca simbol al Alianței Nord-Atlantice de către Consiliul Atlanticului de Nord în octombrie 1953. Cercul este simbolul unității și al cooperării, iar semnul busolei sugerează calea comună spre pace, pe care s-au angajat cele 16 țări membre la acea dată.

³ Florian Gârz, *NATO: Globalizare sau dispariție. De la războiul rece la pacea pierdută*, București, Casa Editorială Odeon, 1995.

Organizația Tratatului Atlanticului de Nord (NATO/OTAN) este cea mai puternică și mai solidă organizație politico-militară de apărare colectivă din istorie. Dacă în perioada confruntării Est-Vest, atunci când Consiliul de Securitate ONU era paralizat de folosirea dreptului de veto, Alianța a fost responsabilă cvasiexclusivă a menținerii păcii între cele două tabere, în noul context internațional situația s-a schimbat. Problemele privind Europa se discută acum între alți protagoniști și la alte niveluri, dintre care amintim: Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa, Uniunea Europeană, Uniunea Europei Occidentale, Conferința asupra Stabilității⁴.

Istoriografia internațională, dar și cea română, a acordat o atenție deosebită Organizației Tratatului Atlanticului de Nord. Reprezentații din țările membre susțin rolul catalizator în menținerea păcii și securității colective la nivel internațional, concepția organizatorică împotriva amenințării ideologiei comuniste promovată de URSS. În timpul Războiului Rece, istoriografia comunistă a căutat, și propagandistic, să combată existența și rolul NATO, precum și amenințarea care îl reprezenta Alianța pentru „revoluția comunistă mondială”.

Programul Național al României pentru aderarea la NATO a avut ca obiectiv central reformarea sistemului militar, compatibilizarea acestuia cu standardele NATO. Acest proces complex, cu mari implicații, nu se putea realiza fără o susținere legislativă corespunzătoare, fapt ce a impus ca Programul de îndeplinire a reformelor să aibă ca parte componentă un capitol important referitor la legislație.

Alianța Nord-Atlantică a fost fondată pe baza unui Tratat între statele membre, acceptat de către acestea în urma dezbaterilor publice și a unor procese parlamentare specifice. Tratatul sprijină drepturile individuale ale acestora, precum și obligațiile internaționale pe care le au statele, conform Cartei Națiunilor Unite. Obiectivul central al NATO a fost acela de a asigura apărarea imediată și securitatea țărilor membre.

Scopul esențial al NATO este acela de a asigura libertatea și securitatea tuturor membrilor săi prin mijloace politice și militare, în conformitate cu Tratatul Nord-Atlantic și cu principiile Cartei Națiunilor Unite. Încă de la începuturile sale, Alianța a depus eforturi pentru stabilizarea unei ordini juste și durabile de pace în Europa, bazată pe valorile comune ale democrației, drepturilor omului și în conformitate cu litera legii⁵.

---

⁴ www.nato.int.

⁵ <http://www.nato.int/home.htm>

Organizația Tratatului Nord-Atlantic asigură structura care permite implementarea obiectivelor Alianței. Este o organizație inter-guvernamentală în cadrul căreia țările membre își păstrează, neatinsă, suveranitatea și independența. Organizația asigură forumul în care au loc consultări în orice probleme și în care țările membre iau decizii în probleme politice și militare care le pot afecta securitatea. Organizația oferă structurile necesare pentru consultările și cooperarea între membre, în domeniul politice, militare și economice, precum și științifice sau în afara sferei militare⁶.

Pentru a-și atinge obiectivul, Alianța îndeplinește următoarele misiuni fundamentale de securitate:

- Furnizează o bază indispensabilă stabilității climatului de securitate în Europa, fondat pe dezvoltarea instituțiilor democratice și pe voința de a soluționa diferendele în mod pașnic.
- Dorește să creeze un climat în care nici o țară nu va mai putea să recurgă la intimidare sau represalii împotriva unui stat European, oricare ar fi el, nici să-și impună hegemonia prin amenințarea cu folosirea forței sau prin recurgerea la forță.
- Servește aliaților, conform dispozițiilor articolului 4 al Tratatului Atlanticului de Nord, drept forum transatlantic pentru consultări asupra oricărei chestiuni ce-ar afecta interesele lor vitale, mai ales în cazul apariției unor evenimente ce reprezintă un risc pentru securitatea lor. Facilitează coordonarea eforturilor în aceste domenii de interes comun.
- Oferă mijloace de descurajare și pe de apărare împotriva oricărei forme de agresiune vizând teritoriul unui stat membru al NATO, după cum se stipulează în articolele 5 și 6 din Tratatul de la Washington.
- Păstrează un echilibru strategic în Europa.

Pentru a întări securitatea și stabilitatea din zona Euro-Atlantică⁷:

- Managementul situațiilor de criză: Să fie gata de la caz la caz sau prin consens, în conformitate cu articolul 4 din Tratatul de la Washington, să contribuie la prevenirea efectivă a conflictelor și să se angajeze active în rezolvarea crizelor, inclusive în operațiunile de ripostă în cazul situațiilor de criză.

---

⁶ *Manualul NATO. Parteneriat și cooperare*, ediție revăzută și adăugită, coordonator dr. Nicolae Ecobescu, București, Editura Nemira, 1997, p. 20.

⁷ *Estern Europe*, San Diego, Geenhaven Press, p. 252.

- Parteneriat: Să promoveze, pe scară largă, parteneriatul, cooperarea și dialogul cu alte țări din zone euro-atlantice, având ca scop creșterea transparenței, încrederii reciproce și a capacității de a acționa în cadrul Alianței⁸.

Structurile create în cadrul NATO permit țărilor membre să-și coordoneze politicile naționale în vederea îndeplinirii acestor sarcini complementare. Ele permit: consultarea și cooperarea permanentă în domeniile politic și economic, în alte domenii nonmilitare, precum și întocmirea unor planuri pentru apărare comună; crearea infrastructurii necesare operațiunilor forțelor armate; organizarea de antrenamente și exerciții comune.

Toate aceste activități se bazează pe o structură complexă, civilă, juridică și militară, a cărei funcționare este asigurată de serviciile însărcinate cu probleme administrative, bugetare și de planificare, ca și de agențiile create de țările membre ale Alianței, pentru a coordona activitatea în domenii specializate, cum ar fi: comunicațiile, pentru facilitarea consultării politice, conducerea și controlul forțelor armate, susținerea logistică și juridică necesară acestora.⁹

Spre mijlocul anilor șaptezeci în centru atenției membrilor Alianței se aflau două probleme: cea a unui echilibru în domeniul mijloacelor și al vulnerabilităților, astfel eforturile lor erau concentrate spre impactul bombei cu neutroni și cea a rachetelor. La 12 decembrie 1979, miniștrii de externe și ai apărării din statele membre ale NATO au adoptat decizia „în două sensuri”, asupra modernizării forțelor nucleare active, incluzând desfășurarea în Europa a sistemelor Cruise și Pershing II (sol-sol), alături de un efort paralel și complementar de controlare a armamentului convențional¹⁰.

Înarmarea nucleară atât a NATO, cât și a trupelor sovietice, a cunoscut o creștere continuă, culminând cu dislocarea în Europa, în anul 1983, a rachetelor americane cu rază medie de acțiune „Pershing 2” și „Croaziera”, ca răspuns la puternicile rachete rusești SS-20, SS-21 și SS-23 Spider. Pe acest fond a apărut „Marea dilemă nucleară NATO”, fenomen ce a dat multă bătaie atât a factorilor politici, cât și celor militari din Occident.

---

⁸ Din conceptul Strategic al Alianței Nord-Atlantice, emis la Summit-ul de la Washington, în aprilie 1999.

⁹ Manualul NATO. Parteneriat și cooperare, *op. cit.*, p. 21.

¹⁰ *România-NATO, 1990-2004*, coordonator Anca Pandea, București, Agenția Națională de Presă ROMPRES, 2004, p. 11.

Pe parcursul anului 1989 a continuat seria de evenimente cu semnificație majoră pentru întregul continent European și pentru relațiile internaționale în ansamblul lor. Spre sfârșitul anului 1989 și în primele săptămâni ale lui 1990, s-au făcut progrese semnificative pentru reforma sistemului politic și economic în Polonia și Ungaria, iar în Republica Democrată Germană, Bulgaria, Cehoslovacia și România au avut loc evenimente în sprijinul libertății și democrației care au depășit toate așteptările¹¹.

Schimbările democratice din regiune au transformat radical relația dintre Alianță și statele foste comuniste. În perioada 22-23 mai 1990, miniștri de externe din statele NATO se reunesc în cadrul Comitetului pentru Planificarea Apărării, pentru a analiza impactul schimbărilor radicale din Europa asupra politicii de securitate a Alianței. Concomitent, premierul Ungariei, Josef Antal, anunță intenția țării sale de a se retrage din Organizația Tratatului de la Varșovia, pe calea negocierilor.

La întâlnirea la nivel înalt de la Londra, din iulie 1990, în cea mai cuprinzătoare Declarație emisă de la fondarea NATO, șefii de stat și de guvern au anunțat măsuri majore de transformare a Alianței, în conformitate cu noul mediu de securitate, precum și hotărârea de a pune capăt confruntării dintre Est și Vest. Ei au trimis oferte guvernelor Uniunii Sovietice și Europei Centrale și de Est, pentru a stabili legături diplomatice regulate cu NATO și pentru inițierea unei relații bazate pe cooperare. Declarația fusese prefigurată cu o lună în urmă, atunci când miniștrii de externe ai NATO au avut o întâlnire în Scoția și au luat decizia importantă de a emite „Mesajul din Tumberry”, înaintând oferta de prietenie și cooperare cu Uniunea Sovietică și celorlalte țări europene.

Uniunea Sovietică a avut obiecții asupra statutului de membru al NATO al Germaniei Unite. La 16 iulie 1990, președintele sovietic, Mihail Sergheevici Gorbaciov și cancelarul german, Helmut Kohl au ajuns la un acord de principiu asupra chestiunii statutului de membru al NATO al Germaniei Unite. Această înțelegere a făcut posibilă semnarea la Moscova, la 12 septembrie 1990, a Tratatului privind reglementarea definitivă cu privire la Germania.

La Paris, la 19 noiembrie 1990, a fost semnată o declarație-angajament comună de neagresiune, în același timp cu Tratatul asupra Forțelor Convenționale din Europa și cu publicarea, de către toate țările membre ale CSCE, a „Cartei de la Paris pentru o Nouă Europă”. Toate celelalte state participante la CSCE au fost invitate să se alăture acestui

---

¹¹ Manualul NATO, *op. cit.*, p. 37.

angajament. Tratatul asupra Forțelor Convenționale din Europa, dintre NATO și Tratatul de la Varșovia, era menit să coboare plafonul general al înarmărilor convenționale, pentru prima dată după 45 ani de la încheierea celui de-Al Doilea Război Mondial¹².

La Praga, la 1 iulie 1991, s-a hotărât dizolvarea Organizației Tratatului de la Varșovia, alianța politico-militară care timp de decenii a reprezentat principalul inamic al NATO. Cu acest moment se încheia Războiul Rece.

Pe plan intern, NATO a început o revizuire amănunțită a strategiei proprii, urmând să o adapteze noilor circumstanțe. În cadrul reuniunilor la nivel înalt de la Londra (iulie 1990), Roma (noiembrie 1991)¹³ și Bruxelles (ianuarie 1994)¹⁴, Alianța Nord-Atlantică a adoptat strategia sa globală, în raport cu schimbările produse în contextul startegic și politic.

O etapă importantă în dezvoltarea încrederii și cooperării Vest-Est a constituit-o crearea Consiliului de Cooperare Nord-Atlantic-NACC¹⁵, având drept scop consultarea și cooperarea politică, militară, economică și științifică dintre țările membre NATO și noile democrații emergente din Europa Centrala și de Est.

După publicarea Declarației de la Roma, 8 noiembrie 1991, au mai fost luate și alte măsuri cu prilejul reuniunilor miniștrilor afacerilor externe și ai apărării și la Sesiunea permanentă a Consiliului Atlanticului de Nord, toate cu scopul de a continua adaptarea și transformarea Alianței (Anexa nr. 6). Trei sunt domeniile de activitate cărora li s-a acordat o atenție deosebită: cadrul politic instituțional creat pentru a favoriza aprofundarea relațiilor între NATO și partenerii de cooperare din Europa Centrala și de Est, dezvoltarea cooperării în sectorul apărării și în domeniul militar și în fine, rolul NATO în gestionarea crizelor și în menținerea păcii.

Lansarea conceptului „Parteneriatului pentru Pace” a deschis un capitol nou în relațiile cu țările partenere din centrul și estul Europei,

---

¹² În anul 1991 survine dizolvarea Tratatului de la Varșovia și dezmembrarea URSS dar, în urma presiunilor SUA și NATO, Tratatul C.F.E. rămâne în vigoare, transformându-se într-un proces de dezarmare unilaterală a Europei de Est.

¹³ În perioada 9-10 decembrie 1991, la Maastricht, șefii de state și de guverne din Comunitatea Economică Europeană au semnat Tratatul Uniunii Economice, Monetare și Politice a Europei Occidentale, deschizând o nouă eră în istoria continentului Europei. Cu același prilej s-au luat decizii pe linia dezvoltării Uniunii Europei Occidentale, ca fundament al identității de Securitate și Apărare al Uniunii Europene, în afara NATO.

¹⁴ Summit-ul NATO de la Bruxelles s-a desfășurat la 10-11 ianuarie 1994 și a reunit la nivel înalt șefii de stat și de guvern din cele 16 state membre.

¹⁵ A fost transformat în anul 1997 în Consiliul Parteneriatului Euro Atlantic-EAPC.

Caucaz și Asia Centrală. Ideea creării acestui program a fost lansată, pentru prima oară, de către generalul John M. Shalikashvili, fost comandant suprem al Forțelor Aliate din Europa (SACEUR).

Invitația în cadrul „Parteneriatului pentru Pace” a fost adresată tuturor statelor membre ale Consiliului de Cooperare Nord Atlantic, precum și statelor membre ale Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa (actualmente Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa). Au răspuns invitației 27 de state. Toate statele membre ale „Parteneriatului pentru Pace” sunt și membre ale Consiliului Parteneriatului Euro-Atlantic, care oferă un cadru general de cooperare între NATO și țările partenere.

La început, operațiunile Parteneriatului pentru Pace se reduceau la operațiuni de menținere a păcii, de cercetare, salvare și ajutor umanitar, dar, din anul 1996, la acestea s-au adăugat totalitatea operațiunilor desfășurate de NATO, inclusive operațiunile de sprijinire a păcii.¹⁶ Această oportunitate oferită de Alianță statelor partenere de a participa la procesul de planificare și evaluare, are rolul de a transmite o parte din experiența acumulată de statele membre ale NATO, statelor partenere în ceea ce privește planificarea apărării.

Prima etapă a procesului de planificare și evaluare a debutat în luna decembrie a anului 1994, prin participarea a 15 state. Un raport de sinteză asupra realizărilor înregistrate a fost prezentat miniștrilor din țările aliate și partenere în primăvara anului 1995. S-au adoptat o serie de măsuri menite să lărgescă și să accentueze procesul în vederea unei reuniuni viitoare care a început în octombrie 1996. A crescut numărul și conținutul obiectivelor de interoperabilitate. În primăvara anului 1997, s-a ajuns la finalizarea recomandărilor care vizează o consolidare a PARP. Recomandările aprobate în reuniunea din primăvara anului 1997 erau destinate sporirii paralelismului între PARP și procesul de planificare a apărării care se desfășoară în interiorul Alianței .

La 9 iulie, în cadrul reuniunii la nivel înalt de la Madrid a fost inaugurată o nouă structură - Consiliul Parteneriatului Euro-Atlantic (CPEA/EAPC), care acoperă o arie extinsă din America de Nord, Europa și spațiul ex-sovietic. Această structură constituie un forum de consultare și de cooperare cu țările din întreaga zonă euro-atlantică. Alianța a dezvoltat un

---

¹⁶ În Bosnia-Herțegovina statul român s-a angajat încă din anul 1996 și a desfășurat de-a lungul timpului efective importante. În anul 2004, în cadrul misiunii SFOR au fost desfășurați 122 de militari români (genști, poliție militară, suport logistic, o celulă de informații).

program intensiv de cooperare practică și consultări regulate cu 27 de țări participante la inițiativa Parteneriatului pentru Pace.¹⁷

Un moment aniversar a fost semicentenarul Alianței, petrecut în aprilie 1999. La acest summit au participat șefii de stat și de guvern din cele 19 state membre ale NATO, precum și din statele partenere, în total aproximativ 1700 de demnitari din 44 de state. Au participat cu drepturi depline Cehia, Polonia și Ungaria, primele state din centrul Europei foste comuniste care au fost invitate să adere la NATO în iulie 1997.

Referitor la extinderea Alianței, statele membre ale NATO au decis să nu invite alte noi țări din Europa de Est să adere, limitându-se să propună celor nouă candidați un „Plan de Acțiune” pentru aderarea lor fără un termen precis. La încheierea reuniunii de la Washington, secretarul general al NATO, Javier Solana declara: „Noi am aprobat un plan de acțiune pentru facilitarea aderării, pentru a pregăti candidații în vederea îndeplinirii condițiilor participării lor la NATO”.

Țările Grupului Vilnius s-au aliniat la deciziile NATO în acțiunile de combatere a terorismului, susținând că integrarea statelor central-europene în NATO și UE reprezintă două procese complementare, iar cooperarea dintre statele grupului trebuie să continue și după summit-ul de la Praga. Lansarea inițiativei Grupului Vilnius, compus din 10 state candidate la integrarea în NATO, a avut loc în Lituania, în perioada 18-19 mai 2000, cu ocazia conferinței internaționale cu tema „Rolul NATO în mediul de securitate în evoluție din Europa”. Aceasta a fost prima dintr-un șir de conferințe la nivel înalt. La Vilnius, premierii din cele nouă state s-au întâlnit cu secretarul general al NATO, lordul George Robertson¹⁸.

Atentatele teroriste, din 11 septembrie 2001, din SUA au introdus variabile profund modificate în ecuația SUA-Rusia-China. La o zi după tragicele evenimente din Washington și New York, Consiliul Nord Atlantic a invocat Articolul 5, clauza apărării colective a Tratatului de la Washington, pentru prima dată în istoria sa. Și în decursul a câteva săptămâni de la producerea atacurilor teroriste, NATO a lansat Operația Eagle Assist și Operația Active Endeavour, dislocând aeronave ale Alianței echipate cu Sisteme Aeropurtate de Alertă și Control (AWACS) în Statele

---

¹⁷ Consiliul Parteneriatului Euro-Atlantic grupează state care aspiră la statutul de membru al NATO, precum România și Slovacia, țări neutre, precum Elveția și Austria și fostele republici sovietice, precum Lituania și Tadjikistanul. Rusia este la rândul ei membră a Consiliului Parteneriatului Euro-Atlantic.

¹⁸ Lordul George Robertson (n.12 aprilie 1946) a deținut funcția de secretar general al Organizației Nord Atlantice între octombrie 1999 și ianuarie 2004.

Unite și acționând pentru descurajarea activităților teroriste în Marea Mediterană.

Impactul transformațional fundamental al atacurilor teroriste din 11 septembrie a fost reprezentat de analiza paradigmelor politice și militare aflate la baza strategiei post război rece a NATO, care a condus Alianța la un acord privind desfășurarea operațiilor militare fără ca acestea să fie restricționate de limite geografice¹⁹.

La reuniunea președinților statelor candidate din Grupul Vilnius, care se desfășura la Sofia, în Bulgaria, în perioada 4-5 octombrie 2001, a participat și secretarul general al NATO, lordul George Robertson, care a recunoscut că atacurile teroriste din SUA vor avea „implicații serioase” pentru NATO, dar aceste implicații nu vor anula agenda Alianței stabilită înainte de data atentatelor. S-a adoptat o declarație comună a țărilor candidate - Declarația de Solidaritate de la Sofia - în care se afirmă că aceste state „vor confirma că sunt pregătite să împărtășească responsabilitățile NATO” și și-au exprimat solidaritatea cu comunitatea internațională în lupta împotriva terorismului. Președintele SUA, George W. Bush a transmis delegațiilor aflate la Sofia un mesaj, în care i-a asigurat că va susține candidatura „tuturor noilor democrații ale Europei, de la Marea Neagră până la Marea Baltică, care împărtășesc aceleași valori și care vor să contribuie la asigurarea securității și stabilității în regiunea euro-atlantică”. Urma ca la summitul de la Praga să se ia decizii istorice.

La întâlnirea lor de la Reykjavik, Islanda, din mai 2002, miniștrii afacerilor externe din țările NATO au decis că: „Pentru a-și îndeplini întreaga gamă de misiuni, NATO trebuie să fie capabil să dispună în teren forțe care se pot deplasa rapid oriunde este nevoie de ele, pot desfășura operații de lungă durată și la mari distanțe și sunt capabile să-și îndeplinească obiectivele”.

Ultima reuniune a Grupului Vilnius înaintea summit-ului de la Praga a fost „Riga 2002: podul către Praga”, a avut loc în capitala Letoniei, Riga, în perioada 4-6 iulie 2002. În comunicatul final al reuniunii premierii celor zece state candidate la admiterea în NATO au subliniat că doresc o extindere cât mai amplă a Alianței Nord-Atlantice la Praga, pentru că: „reintegrarea democrațiilor noastre în comunitatea euro-atlantică a cerut enorme sacrificii economice, reforme dificile și riscuri politice semnificative”.

---

¹⁹ Diego A. Ruiz Palmer, *Provocarea transformațională a Afganistanului*, Diego A. Ruiz Palmer este șeful Secției de Planificare în cadrul Departamentului Operații al NATO.

La începutul lunii octombrie, Comitetul Permanent al Adunării Parlamentare a NATO a adoptat Declarația privind transformarea Alianței Nord-Atlantice, document care recomanda extinderea NATO cu șapte noi membri în cadrul reuniunii de la Praga. La 8 octombrie, Camera Reprezentanților din SUA a adoptat cu o largă majoritate Rezoluția 486 privind securitatea transatlantică și extinderea NATO, prin care se recomanda explicit extinderea Alianței, în cadrul summitului de la Praga, din noiembrie 2002, cu cele șapte state din Centrul și Sud-Estul Europei²⁰.

În preajma summitului, la Istanbul, la închiderea celei de-a 48-a sesiuni a Adunării Parlamentare a NATO, prin Declarația privind transformarea organizației, se recomanda extinderea NATO prin invitarea celor șapte state. Recomandarea era întărită de gazda reuniunii, președintele ceh, Vaclav Havel, care a afirmat că la Praga vor fi admise șapte state din centrul și estul Europei²¹.

La începutul lunii ianuarie 2003, în două rânduri, la Bruxelles, NATO blochează cererea SUA pentru a fi sprijinite împotriva Bagdadului. Pe acest fundal tensionat internațional din zona Asiei Mici, s-a deschis la Praga cel de-al 16 summit NATO prin adresarea de către Consiliul Nord-Atlantic de a invita să adere la NATO șapte state europene: Bulgaria, Estonia, Letonia, Lituania, România, Slovacia și Slovenia, o extindere „de la Marea Baltică la Marea Neagră”, așa cum promitea în vara anului 2002, la Varșovia, președintele American, George W. Bush .

La Summit-ul de la Praga, din 2002, șapte alte țări din fostul bloc comunist au fost invitate să adere la NATO cu scopul de a face față noilor provocări de securitate ale secolului XXI, în special celei reprezentate de terorism.

Următorul summit-ul, care s-a desfășurat la Istanbul în anul 2004 cu cei noi șapte membrii din Europa, a consolidat angajamentul NATO pentru construirea păcii în Afganistan și a deschis un nou capitol de cooperare cu țările din regiunea extinsă a Orientului Mijlociu. Toate aceste summit-uri au transformat NATO dintr-o alianță statică într-un vector activ al schimbării.

Din Planul de implementare a obiectivelor de parteneriat în perioada 2001 – 2006, un singur obiectiv din cele 84 asumate de țara noastră nu a fost încă abordat. Au fost implementate 26, iar în 2002 vor fi finalizate încă 17. Celelalte obiective au fost implementate și ealizate pe baza reeșalonării

---

²⁰ Cu o săptămână înaintea deschiderii reuniunii de la Praga, președintele american, George W. Bush, descria în mod semnificativ România ca „vârf de lance al Europei extinse spre est”.

²¹ România-NATO, 1990-2004, *op. cit.*, pp. 118-119.

aprobate de Consiliul Parteneriatului Nord-Atlantic, până la finele anului 2007²².

Cele mai importante obiective sunt: antrenarea ofițerilor de stat major în conformitate cu procedurile NATO; antrenarea personalului militar și civil român pentru lucrul în structurile întrunite pe timpul exercițiilor NATO/PfP; managementul situațiilor tactice și operative în activitatea de stat major; exersarea procedurilor de cooperare cu organismele internaționale și organizațiile guvernamentale și neguvernamentale; elementele de comandă – control și regulile specifice de angajare; doctrina NATO și echipamentele și sistemele folosite în cadrul operațiunilor de sprijin al păcii.

Pentru îndeplinirea obiectivelor asumate, Armata României trebuie, cu prioritate, să asigure din punct de vedere militar condițiile necesare aderării la structurile integrate ale Alianței și să îndeplinească prevederile „Programului Național Anual de Pregătire a Integrării în NATO”. Prioritare sunt, de asemenea, pentru noi: utilizarea spațiului aerian în cadrul comunității europene și managementul spațiului aerian în situații de criză, ca și asimilarea conceptelor CJTF, Conceptul de Capabilități Operaționale (OCC) și Programul de Îmbunătățire a Instrucției și Educației (TEEP).

Prin realizarea obiectivelor celui de-al III-lea ciclu PARP, România își va pregăti mai bine forțele proprii destinate să ia parte la misiuni PfP conduse de NATO și își va putea îndeplini corespunzător obligațiile asumate pentru apărare colectivă. Cu prilejul reuniunii de la București, toate cele 10 țări candidate și-au exprimat hotărârea de a acționa împreună pentru integrarea în NATO. Este un nou sens care se dă largirii, NATO reprezentând nu numai o alianță militară foarte puternică, ci și o nouă filosofie a conceptului de securitate colectivă euro-atlantică.

Peste zece ani, după summit-ul de la Istanbul din 2004, liderii statelor membre NATO au decis în septembrie 2014, la București, o serie de măsuri de asigurare a țărilor din Est împotriva atitudinii agresive a Rusiei, care la acel moment anexase ilegal Crimeea și începuse de facto un război cu Ucraina prin intermediul unor așa-zise forțe separatiste. Noua președinție din state est și central-europene, reuniți la 4 noiembrie 2015, la București, cer NATO măsuri suplimentare pentru asigurarea flancului estic în fața

---

²² *România - NATO, 1990 – 2002*, coordonator: colonel (r) dr. Constantin Moștofleu, București, Editura Academiei de Înalte Studii Militare, 2002, pp. 7-8.

„posturii agresive a Rusiei”. Cei nouă președinți cer, într-o declarație comună, „noi angajamente de asigurare și adaptare în legătură cu procedurile NATO, structurile, forțele și infrastructura de apărare”. Cererea celor nouă țări estice pune presiune pe NATO înaintea summit-ului de anul viitor, pe fondul împotrivirii Germaniei și altor state NATO din „vechea Europă”, care nu vor să irite Rusia²³.

NATO afirmă că își va îndeplini misiunea sa, aceea de a-și apăra pe toți membri ei.

---

²³ Declarație comună privind „Solidaritatea Aliată și Responsabilitatea Comună”, „Noi, Președinții Republicii Bulgaria, Republicii Estonia, Ungariei, Republicii Letonia, Republicii Lituania, Republicii Polonia, României, Republicii Slovacia și Președintele Camerei Deputaților a Parlamentului Republicii Cehe [...] 2. În concordanță cu deciziile Summit-ului din Țara Galilor și în perspectiva Summit-ului de la Varșovia, vom acționa împreună cu alți Aliați pentru a întări flancul estic al NATO. Implementarea completă a Planului de acțiune pentru creșterea capacității operaționale și adaptarea strategică pe termen lung a Alianței, pe dimensiunile politică, militară și instituțională, vor fi de o importanță crucială în această privință. Astfel, Summit-ul de la Varșovia constituie momentul propice pentru a lua decizia privind noi angajamente Aliate de asigurare și adaptare în legătură cu procedurile NATO, structurile, forțele și infrastructura de apărare. Astfel de măsuri, care urmăresc să întărească apărarea și capacitatea noastră de descurajare, vor adapta Alianța la mediul de securitate actual fundamental schimbat. Sursa: Administrația Prezidențială.